

ČO MÁ SPOLOČNÉ GLOBÁLNE ODLESŇOVANIE S NAŠIMI NÁRODNÝMI PARKAMI?

„Najväčším nepriateľom poznania nie je ignorantstvo. Najväčším nepriateľom poznania je ilúzia poznania.“

KLIMATICKÝ SUMMIT V GLASGOWE

Svetoví lídri sa včera na klimatickom summite v Glasgowe zaviazali zastaviť globálne odlesňovanie do roku 2030. I keď ide o chvály a pozoru hodný počin, táto iniciatíva nie je na poli medzinárodných politik ničím novým. Už v roku 2017 sa totiž všetkých, bezmála takmer 200 členských štátov OSN dohodlo a na pôde Valného zhromaždenia OSN oficiálne prijalo tzv. Strategický plán pre lesy. Ide o globálny dokument, jedným z hlavných cieľov ktorého je zastavenie úbytku výmery lesov vo svete. Dokonca sa v ňom hovorí o záväzku zvýšiť výmeru svetových lesov o tri percentá do roku 2030. Aj toto by sme sa možno mohli a mali dozvedieť zo včerašej relácie RTVS „Správy a komentáre“, kde naša verejnoprávna televízia dala priestor tejto bezpochyby dôležitej a nanajvýš aktuálnej téme. Alebo aspoň to, aký je význam lesov pre globálnu klímu a zmiernovanie dopadov klimatickej zmeny. Aj preto si zrejme pozvala Martina Lukáča, slovenského klimatológa z univerzity v britskom Readingu.

gu. Celé to však dopadlo „trochu“ inak. Aj pod vplyvom úvodnej otázky od moderátorky relácie sa pán Lukáč totiž bez okolkov pustil do témy a hneď v úvode ju prepojil s témou údajnej reformy našich národných parkov, ktorá v týchto dňoch rezonuje v slovenskej spoločnosti. „Napadla mi jedna krásna paralela. Nepodarilo sa nám presvedčiť ľudí, ktorí pracujú v lesoch, že les pre nich samých má oveľa väčšiu hodnotu, keď stojí, ako keď ho zotnú alebo keď spadne. Takýto istý problém máme v celosvetovom merítku“ takto zneli jeho konkrétne slová.

VÝMERA LESOV SA ZNIŽUJE CELOSVETOVO. V EURÓPE JE TO NAOPAK

Nuž, čo na to povedať. Možno keby sa v našej verejnoprávnej televízii rozhodli dať priestor aj ľuďom, ktorí skutočne pracujú v lesoch a s lesmi, tak by sa diváci dozvedeli pravdu. Pravdu o tom, že snahou týchto ľudí nie je „zoňať“ les, aby na jeho mieste založili sójovú alebo kakaovníkovú plantáž, či pasienok pre hovädzí dobytok. A tým premenili les na úplne iný typ krajiny. Toto sú totiž skutočné príčiny odlesňovania vo svete. Na elimináciu týchto javov je potrebné sa zamerať. O tomto hovorí aj Glasgowská deklarácia lídrov. Pravdu o tom, že táto situácia je v ostrom kontraste (a nie v „krásnej paralele“) so situáciou lesov v Európe vrátane Slovenska. Že Európa je jediným konti-

Stephen Hawking

entom na svete, kde výmera lesov dlhodobo rastie. Že zásoba dreva (a teda aj uhlíka v strohoch) v slovenských lesoch je najvyššia minimálne za ostatných 100 rokov. To hovoria oficiálne údaje z inventarizácie našich lesov, ktorá rešpektuje medzinárodné odsúhlasené metodiky a definície. Koho je to zásluha? Nie náhodou ľudí, ktorí pracujú v lesoch? Pravdu o tom, že naše národné parky nie sú Yellowstone. Že síce reprezentujú snahu o zachovanie najzácnejších častí našej prírody, avšak prírody, ktorá v mnohých prípadoch bola a je ovplyvnená ľudskou činnosťou. A že súčasné lesy v nich sú často výsledkom aktívnej odbornej starostlivosti v minulosti. Prístupu, ktorý rešpektoval aj alebo najmä ich prírodnú hodnotu. Stačí sa pozrieť na dátum založenia nášho Tatranského národného parku a na obsah právnych predpisov, ktoré kreovali cestu k jeho ochrane počas tohto dlhého obdobia.

AKÁ JE SKUTOČNÁ HODNOTA LESOV – V NÁRODNÝCH PARKOCH I MIMO NICH

Pravdu o tom, že snaha ľudí pracujúcich v lesoch zachovať naše lesy (v národných parkoch i mimo nich) v takýchto podmienkach si vyžaduje aj „zoňatie“ stromov. Napríklad vtedy, keď sa tým zabezpečí ochrana lesov, či zvýši ich odolnosť práve voči klimatickej zmene. Pri odstraňovaní veterných polomov a vývratov v snahe predísť

následným lesným požiarom, či premnoženiu podkôrneho hmyzu. Že pohnútky takéhoto konania sú v prvom rade environmentálne – teda snaha o nepretržitú existenciu lesa v danom území. S rozumným využitím prírodných procesov, čo je – v zmenených podmienkach životného prostredia – často krát lepšia alternatíva, ako úplné ponechanie lesa na samovývoj. Práve kvôli riziku dlhodobej degradácie takéhoto i okolitého lesa, ktoré je determinované narastajúcimi negatívnymi účinkami klimatickej zmeny. Toto riziko musí byť kritériom pri rozhodovaní medzi aktívnou ochranou, prísnou ochranou, alebo bezzásahom. Prospeje to aj biodiverzite a iným ekosystémovým službám.

Pravdu o tom, že aj zo „zoňatých“ stromov dokážeme vyrobiť drevené produkty, ktoré viažu uhlík, na rozdiel od betónu, ocele, či plastov. Aj tieto produkty prispievajú k ochrane životného prostredia. A popritom dávajú ľuďom prácu. Možno takto nejako by „hlúpi“ ľudia pracujúci v lesoch a na vidieku dokázali vysvetliť, aj (bezpochyby vzdelanému) vedcovi z Readingu, čo je to hodnota „stojaceho“ lesa. Avšak hodnota ÚPLNÁ. Nie čiastková, na ktorú sa aktuálne nazerá najmä cez „uhlíkovú“ prizmu pod vplyvom prebiehajúcej klimatickej konferencie v Glasgowe. Pretože, ako povedal už dávnejšie jeden nepochybne múdry človek – najväčším nepriateľom pokroku nie je stagnácia. Najväčším nepriateľom pokroku je ilúzia pokroku. Toto je tá „krásna paralela“, ktorá platí. Tak pre riešenia ohľadom globálneho odlesňovania, ako i slovenských národných parkov.

Boris Greguška

Tento článok vyjadruje osobné názory jeho autora. Článok nie je možné interpretovať ako stanovisko akejkoľvek verejnej inštitúcie.